

Trento2020

Äktenskapets sakrament enligt Tridentinska konciliet

Konciliet i Trient (it. Trento, det Tridentinska konciliet, 1545 - 1563) har utförligt sammanfattat den kyrkliga traditionen som hänvisar hela läran om äktenskapet till den apostoliska tiden.

Katedralen i Trento, Italien

Här följer ett kortare utdrag ur den skrift Katolska utskottet för äktenskap och familj kommer att publicera senast i början av 2021. Utdraget avser upplysa om samstämmigheten i Sverige mellan den Romersk Katolska kyrkan och de Orientaliska kyrkorna i förståelsen av äktenskapet som sakrament (som inte delas av den Reformerade protestantiska kyrkan).

Vi har i vårt stift ofta vigsel av par från olika apostoliska kyrkor, och ofta också mellan en katolsk, orientalisk part och en evangelisk-luthersk part. Skillnader och likheter framkommer i undervisningen inför äktenskapet men hinner ofta inte belysas i det

historiska perspektivet. Bara i det här korta sammandraget framgår en väsentlig enhet som inte nog kan understrykas i det pastorala arbete kyrkorna utför för Kristi rikes skull. Här måste vi också vara medvetna om att den protestantiska teologin uttrycker sig annorlunda: förbundet mellan mannen och kvinnan är instiftat av Gud och har Guds Ord på sin sida – men det är inte sakrament.

Kyrkofädernas vittnesbörd

Hur tungt vägande kyrkofädernas vittnesbörd om det kristna äktenskapets sakramentala karaktär än är, väger ändå de liturgiska böckerna och de liturgiska bönerna och riterna som bevarats från äldsta tider än mer. De finns nedtecknade i de olika kyrkornas liturgiska böcker och sakramentala riktlinjer i både öst och väst.

De skiljer sig visserligen åt i mindre viktiga detaljer men i allt väsentligt går de tillbaka till apostoliska föreskrifter. I alla dessa ritualer och liturgiska sammanställningar åtföljs äktenskapet, som ingås inför en präst under firandet av mässan, av ceremonier och böner som liknar dem som används i samband med de andra sakramenten; flera av dessa ritualer kallar uttryckligen äktenskapet sakrament, och, eftersom det är ett "de levandes sakrament", fordrar det ånger över synder och mottagande av botens sakrament innan äktenskapet ingås (jfr Marten, "De antiquis ecclesiae ritibus", I, ix).

Samstämmigheten mellan den Romersk Katolska kyrkan och de Orientaliska kyrkorna

Apostoliciteten och den hävdvunna traditionen i äktenskapsfrågan framkommer egentligen än tydligare i sådana omständigheter då riterna eller de liturgiska böckerna som används i de orientaliska kyrkorna och sekterna, till och med i dem som skiljt sig från Kyrkan under de första århundradena, behandlar vigsellöftena och samtycket till äktenskap som sakrament och kringgärdar det med betydelsediga och imponerande ceremonier och böner.

Nestorianerna, monofysiterna, kopterna, jakobiterna osv, är alla överens på den punkten (jfr. J. S. Assemani, "Bibliotheca orientalis", III, i, 356; ii, 319 sqq.; Schelstrate, "Acta orient. eccl.", I, 150 sqq.; Denzinger, "Ritus orientalium", I, 150 sqq.; II, 364 sqq.).

Äktenskapets nåd betraktas som sakramental

De många böner som används under ceremonin hänvisar till en särskild nåd som skänks de nygifta och, enligt några kommentarer, visar att en sådan nåd skall betraktas som sakramental.

Den nestorianske patriarken Timotheus II tar i sitt verk "De septem causis sacramentorum", omnämnt i Assemani (III, i, 579), således upp äktenskapet tillsammans med de andra sakramenten och räknar upp ett flertal ceremonier som krävs för att äktenskapet ska vara giltigt. Det står alltså klart att han räknar äktenskapet till sakramenten och betraktar den nåd som utgår av äktenskapet som sakramental nåd.

Fullständig enhet i läran om de sju sakramenten, däribland äktenskapet.

Doktrinen att äktenskapet är ett sakrament i den Nya lagen har aldrig varit ett tvisteämne mellan den Romersk Katolska kyrkan och någon av de Orientaliska kyrkorna som lämnat den – vilket i sig är ett övertygande bevis att denna doktrin alltid hört till kyrkliga traditionen och kan härledas till Apostlarna.

Brevväxlingen (1576 - 1581) mellan professorerna i Tübingen, som försvarade protestantismen, och den grekiske patriarken Jeremias är väl känd. Den avslutades med att den senare, inte utan upprördhet, sett en antydning att han skulle kunna vinnas över till läran om bara två sakrament, samtidigt med det högtidliga erkännandet av läran om de sju sakramenten, däribland äktenskapet, som den Orientaliska kyrkans oavbrutna undervisning.

Vissa avvikelser

Tvivel om äktenskapets helt sakramentala karaktär uppstod i några enstaka fall när försök gjordes att i linje med den spekulativa vetenskapen formulera definitionen av sakramenten och exakt bestämma deras verkningar. Bara en enda framstående teolog kan nämnas som förnekade att äktenskapet förmedlar heliggörande nåd och att det därför skulle vara sakrament i den Nya lagen, i ordets strikta betydelse, och det var Durandus av S:t Pourcain, som sedermera blev biskop av Meaux. Även han medgav att äktenskapet i någon mening frambringar nåden och att det därför skulle kunna kallas sakrament, men det begränsade sig till att vara nåd i försöken att kuva lidelserna, som han härledde till äktenskapet som en effekt, inte ex opere operato, utan ex opere operantis (Jfr. Perrone, "De matrimonio christiano", I, i, 1, 2).

Översättning för Katolska utskottet för
äktenskap och familj, 30 juni 2020, Göran Fäldt